

MAGYARÁG

1939. August 5
VIII. No. 222

1 lei

Tulajdonos és felelős kiadó:
ÖZV. PÁSZTOR EDÉNE

Alapította: **PÁSZTOR EDE**

Felolós szerkesztő:
Dr. ZOLTÁN JENŐ

Bejegyezte: Tribunalul Bihor Ordonanța No. 15-1933. — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Oradea-Nagyvárad, Piața Mihai Viteazul Viteazul 4.

Lengyelország is részt vesz a moszkvai katonai tárgyaláson

A Figaro szerint szabad mozgási lehetőséget kapnak Magyarországon a német csapatok?

(Páris.) A Figaro című lap Chamberlain legutóbbi nyilatkozatával foglalkozva londoni jelentés alapján a következőket írja:

„Komoly okunk van hinni, hogy az angol külügyi bizottság tegnapi megbeszélése nemcsak a moszkvai és tokiói angol nagyköveteknek küldendő újabb utasításokra, hanem az általános nemzetközi helyzetre is kiterjedt. Lord Halifax külügyminiszter megbízatást kapott arra, hogy terjedelmes beszámolót tartson ezekről a kérdésekről.

Az angol képviselőtestületek től érkezett jelentésekkel számotvetve, lord Halifax nem mutatkozott derűlátóbbnak a nemzetközi helyzetet illetően, mint az elmúlt év megfelelő szakában. Ma, amikor a világ közvéleményének figyelemre Danzigra szegeződik, számos német titkos ügynök hatolt be Szlovákiába, amely tényleges német ellenőrzés alatt áll. Szó van arról, hogy Szlovákiát Magyarországnak engedik át — olyan egyezmény ellenében, amely Németország abszolút ellenőrzési jogát jeltené. Ezen egyezmény alapján a német csapatok szabadon mozoghatnak Magyarországon. — Egy ilyen művelet stratégiai fontossága kézenfekvő. Egyrészt megakadályozna minden segítségnyújtást Lengyelország felé és ugyanakkor gátat vetne Magyarországon bármilyen forradalom kitörésének. De elsősorban nagy mozgási szabadságot biztosítana a német csapatoknak.

Milyen magatartást tanúsít Anglia Magyarországon függetlenségén

A ma ideérkezett angol lapok részletes tudósítást közölnek az angol alsóház hétfői üléséről. Megírják a lapok, hogy Archibald Sinclair fetette a kérdést, hogy az alsóház jól ten-

né, ha már most megvizsgálná azt a kérdést, hogy milyen magatartást tanúsítson Nagybr-

tannia, ha adott esetben Magyarország függetlensége is veszélyeztetve volna.

Egy angol lap híre szerint Göring Londonba utazik?

A varsói „Dobry Wieczor” kiemeli, hogy Berlin egyáltalán nem cáfolta meg azt a hírt, amely szerint Göring a közeljövőben Londonba utazik, mint a „jószándék megbízottja.”

Ezek a meg nem cáfolt hírek, különösen most, Wohltat eredménytelen londoni útja

után, azt bizonyítják, hogy Németország gazdasági és pénzügyi csőd előtt áll és békeigérek ellenében kölcsönt akar kizsarolni Angliától. A Wohltat-ügy azonban azt bizonyítja, hogy már csak igen kevés olyan naiv ember van Angliában, aki hisz abban, hogy a bé-

Nyilatkozni kell a kormánynak atekintetben is — fejezte be Sinclair nagyvhatású beszédét —, hogy mit tekint a támadás megkezdésének Danzig esetében. Vajjon a támadás megkezdésének tekint-e azt, ha Danzigot a Birodalom alkotórészeinek jelentik ki, vagy csak azt tekint a támadás megkezdésének, ha Danzig katonai megszállását a szabadvárosban szolgálatot teljesítő lengyel vám, posta és egyéb tisztviselők elkergetése kíséri?

két megvásárolni, vagy kibérelni lehet. Bármilyen legyen is a német „békeangyal” célja, akár egy új danzigi blöffről, akár más trükkéről legyen szó, valószínűtlen, hogy a legkomolyabb garnciák megadása nélkül Anglia akár csak tárgyalásokba is bocsátkozzék.

A vonat elé vetette magát egy részeges nagyváradai boltiszolga

A vonat valósággal lefejezte

(Nagyvárad.) Megdöbbenő öngyilkosság történt szerda este 7 és 8 óra között, Nagyvárad és Biharpuszta között, a vasuti pályatesten. Sárközi Sándor, az Andrányi Károly és Fiai cég szolgája, a vonat elé vetette magát. A mozdony valósággal lefejezte a szerencsétlen embert.

Sárközi két héttel ezelőtt eladta a Marton Manó ucca 4. számú házát, amelyben az öngyilkosság napjáig is lakott.

A házért kapott pénz egy részét elitta, amiért vadházastársa, kívül évek óta él együtt, bűnvádi feljelentést tett ellene a rendőrségen. Később a feljelentést visszavonta, de ezzel a béke nem állt helyre közöttük. Sárközi Sándor másfél hete nem járt be dolgozni és a vaskereskedésben dolgozó munkás társai úgy tudták, hogy a könynyelmű ember, aki mértéketlenül szerette az italt, kocsmaiban jár és költötte a pénzét, amit a házért kapott.

Az öngyilkosságot is valószínűleg részegségében követte el. Csütörtökön délelőtt a hatóságok kiszálltak az öngyilkosság színhelyére és rekonstruálták a történeteket. Tekintve,

hogy a rekonstrukció minden szempontból bizonyossá tette az öngyilkosság tényét és azt, hogy bűntény nem forog fenn, az ügyészség megadta a temetési engedélyt.

Pál jugoszláv régensherceg hazautazása előtt táviratilag sürgette meg a szerb-horvát megegyezést

(Belgrád.) A Londonban tartózkodó Pál jugoszláv kormányzó herceg — belgrádi jólérsült körök szerint — táviratot küldött a jugoszláv kormányelnöknek. A táviratban a kormányzóherceg közölte, hogy két-három napon belül külföldi útjáról visszatér és azt szeretné, hogy visszatéréseig a dr. Macsekkel, a horvát parasztpárti vezérrel folytatott tárgyalások eredménnyel érjenek véget. Beavatott körök azt is tudnivaló, hogy Pál jugoszláv kormányzóherceg érdekes távirata

a Londonban kapott tanács következménye.

(London.) Pál jugoszláv régensherceg és Olga hercegnő szerdán délután 2 órakor az angol fővárosból visszautazott Jugoszláviába. A hercegi pár bucsuztatására az állomáson megjelent az angol külügyminiszterium magasabb rangú tisztviselői, a londoni jugoszláv követ és más előkelőségek. A pályaudvaron egybegyűlt közönség a hercegi párt „éljen Jugoszlávia” felkiáltással bucsúztatta.

A béna rendőr, az uccaseprő özvegye és a többiek

NE TESSEK KEREM

KILAKOLTATNI

BENNÜNKET!!

A városháza a velencei baraktelepet átengedte a „Casa Construcțiilor”-nak munkáslakások építése céljaira. A barakok lakóinak 2000–2000 lejt utálnak ki, hogy lakást vehessenek ki maguknak, a barakokat pedig a határozat értelmében le fogják bontani.

A baraklakók már tudnak a határozatról, csak azt nem tudják, hogy mikor kezdődik meg a kilakoltatásuk. Amikor megtudják, hogy a barakok ügyében jöttünk, mint a rajjónak elő a faviskók lakói. Percek alatt levetítődik itt a baraktelep egész élete, története, természetrajza...

Három barak, 28 lakás, 120 családtag

A baraktelep a Velenceparton, a járványkórház háta mögött terül el. A telep három barakból áll, összesen 28 lakással. Egy lakás most üres, a telepen tehát 27 család lakik, mintegy

100–120 családdal.

A telep külsőre egészen rendezes, csendes. Csak ha megbolygatják, mozdul meg az egész telep, mint a hangyaboly. A faépítmény egészen erős, sehol sem korhadt. Belül is alig látszik meg, hogy faalkotmány. Sokkal rozogább, dűledezőbb házakat láttunk már. A lakóknak egy-egy szobájuk van. Az egyetlen szoba, hálószoba, ebédlő, spájz és konyha is egy uttal. A szobában az éjjel dolgozó családfele alszik. A spórban ég a tűz, a tűzhelyen rotyog az ebéd. Kissé meleg van idebenn. Ez viszont azt jelenti, hogy lesz meleg étel ebédre...

A barak előtt csak Szabó Józsefné van kinn. Egy dézsában mos valamit. Az első szavakra azonban benépesedik a környék. A baraktelepei persze jogos tulajdonuknak tekintik. Amikor felépítették, rájuk gondolt a tekintetes városi tanács. Nem lehet most őket egyik napról a másikra az utcára tenni. Még kétezer leiert sem...

Mária királyné kívánságára építették a szükség-lakásokat

A telepet ezelőtt 15 esztendővel építették fel. Nagyváradon óriási lakásinség volt és csaknem ugyanolyan nagy-

mervű nyomor. Az emberek vagonokban laktak, más részük a Körös parton. A városi tanács elhatározta, hogy tenni fog valamit. Akkoriban itt járt Mária királyné és a királyné is szót emelt az érdekükben.

A bodog emlékü királyné rendeletére építették fel a barak lakást,

mondják itt is, ott is. Ez külön dicsősége a barak-telepnek. Erre sokat adnak és remélik, hogy a város urai is adni fognak rá valamit.

Még Szabó Józsefné viszi a szót. Egyike a legrégebbi lakóknak. 1926 óta lakik itt. A megboldogult urával költözött ide. Az ura kocsis volt és utcaseprő. Azután meghalt. Eddig 672 lei nyugdíjat kapott, de most levitték 117 leire. Hát hogy lehet kijönni ebből? — kérdezi. Hát hogy lehet kijönni ebből?

Igazolványom van arról, hogy vak vagyok

— Kérem szépen, nekem igazolványom van arról, hogy én 1925 óta vak vagyok, Lányom

vezet, aki szintén beteges. És az uram. Tegnap elment dolgozni egy vagonrakodáshoz.

Papnéni, akif a leánya naponta bezár a faskamrába

Az asszonyok mint villámütésre fordulnak mind hátra. A faskamrák felé. Aztán csendesen beszélni kezdenek:

— Pap néni 82 éves és ütődött már. A leánya szegény dolgozni jár és az öreg asszony, mire a leánya visszatért, mindent felfordított a szobában. Az üvegeket összetörte, a lámpát leverte... Azóta a leány minden reggel bezárja az öreg asszonyt a faskamrába, hogy ne tehessen kárt semmi-
ben.

A kamrát lakattal lezárja.

— Hány éves az a leány?

— Vagy 50 éves...

Nem lehet elképzelni, mert az asszonyok továbbmennek:

— Kiss Mihályné. Nyolc családjával. Meg Julcsa néni a 85 évével...

Félbeszakítjuk a felsorolást. Megpróbálunk a tárgyra térni.

— Ezen helyeken munkáslakásokat fognak építeni. Igazán nemes cél. Maguk majd kapnak lakást. 2000 lejt is kiutal a város...

Az érdekelteknek azonban már megvan a véleményük. A 2000 leiről is.

— Kérem szépen mit érünk mi azzal? Itt mi 80 meg 100 lejt fizettünk. A városban pe-

Látogatás a halálraitelt baraktelepen, ahol a szegények szegényei aggódva várják, mikor bontják le a tetőt a fejük felett

— kérdezzük mi is.

— Nagy a mi bajunk — tesszik tudni. Szegénységben élünk s még állandóan zaklatnak is bennünket. Telistele van ez az egész barak nyomorultakkal. Aztán ez még nem is elég. A lakók még magukhoz fogadtak néhány még magunknál is nyomorultabbat. — Nem volt hol lakjanak. Odavették magukhoz. Most, majd együtt mehetnek el...

A lakók, mintha hallanák, hogy itt panaszkodni lehet. Egymás után topognak elő. A telep ontja magából a nyomorultakat. A nyomor női hadserege ez. A bénaké, a süketeké, a vakoké, a sántáké. Egyik a másikat mulja felül nyomorékságban. Hatalmas bocskorban cammognak, kézenfogva vezetik őket. Lesiné különösen pedáns erre:

Estére összeesett. Ma már ágyban maradt, ápolhatjuk őt is.

A többieknek is van egy pár jó szavuk:

— Itt vannak Costáék, magatehetetlen az asszony is, az ember is.

Costáné rögtön megkezdi a sokszor elismételt mondkát:

— Tehetetlen vagyok kérem. Voltam én már a polgármester urnál is. A magánlakásán. Azt mondta, hogy legyek nyugodt. Hogy lehetek én nyugodt? Ugye nem bontják le a fejem felett a barakot?

Nem tudtuk teljes határozottsággal meggyőzni. De már folytatódott is a felsorolás:

Hajas Tivadar volt rendőr. Még fiatal ember, 58 éves. Mindkét lábára béna. Most három hónapig kórházban volt. Onnan hazaküldték. Itthon? Odakünn feireng. Mit csináljanak vele?

Panaszok áradata

— És én... És én...

S innen is, onnan is hallatszik néhány szó:

— Hadiözvegy vagyok. A férjem a rendőrségtől vonult be a háborúba. El is esett...

Más...

— Szegény asszony vagyok magam is. A leányom beteg. Ezt a gyereket hathónapos korában vettem magamhoz, most kilenc éves. Mit csináljak?

Megadással hallgatjuk a panasz áradatot, amikor gyermekivalkodás hallatszik:

— És Pap néni?

mondani. Csak még a bucszkodás után kiált utánunk:

— Ne tessék kérem kilakoltatni bennünket.

Török Tibor.

Leszakadt a técsői hid

(Szatmár.) A szatmár-szigeti vasúti összeköttetés megszakadása óta úgy a személy-, mint a teheráruforgalmat gépkocsik segítségével bonyolítják le. Mint ismeretes, néhány héttel ezelőtt megkezdtek a szatmár-szigeti országot átépítését. Emiatt a gépkocsiforgalmat a színerváralja-szigeti országra terelték át.

Tegnap értesítés érkezett az itteni hatóságokhoz, hogy Técső közelében az országot egyik hidja megrongálódott. Addig, amíg a hidat rendbe nem hozzák, a forgalomnak ezen az útvonalon szünetelnie kell. Az illetékes tényezők úgy határoztak, hogy a szükséges munkálatok elvégzéséig a forgalmat Nagyváradon keresztül bonyolítják le Máramarosig felé.

Julcsa néni sem tud újat

„Elégedetten élnénk, mi vénlányok és pártában maradtak...”

Több, mint tizezer angol vénkisasszony nyugdíjért ostromolja a népióléti minisztert

Londonból jelentik: Walter Eliott miniszter urat személyesen van szerencsém ismerni. A glasgowi birodalmi kiállításon volt figyelmes házigazdánk és felejthetetlenül kellemes napokat töltöttünk társaságában.

Megismerkedésünk napjaiban Eliott még nem népióléti miniszter volt, hanem szűkebb hazáját, Skóciát képviselte a londoni kabinetben.

Most ez a M. Eliott, az angol kormány egyik legszorgalmasabb tagja, fölötté kellemetlen kaland áldozata lett. Változatos politikai pályafutása alatt bizonyára már sok kemény harcot vívott, de veszélyesebb ellenfelekkel még alig ha volt dolga, mint minap a parlament folyosóján.

Eliott népióléti miniszter pár nap előtt a „spinsterek” tömegtámadásának középpontjába került. Sajnos, nincs mód az angol szó pontos átültetésére. „Aggusz” vagy „vénkisasszony” értelmileg ugyan megfelelne az angol kifejezésnek, de a magyar nyelvjárásban valami gunyos mellékize van. Egy 40, vagy 50 esztendősen hölgy bizonyára nem nevezné magát agguszúknak. Viszont Anglia férj nélkül maradt idősebb hölgyei büszkén vallják magukat spinstereknek, annyira, hogy meg is alapították a maguk hatalmas szövetségét, melyet Nation Spinsters Pensions Association-nak kereszteltek el. Angliában 125 ezer hölgy sorakozik fel a The Spinsters lobogója alá.

Roham a tolyosón

Igy megállapítván, hogy spinsters leánysorban maradt idősebb hölgyet jelent, — udvariasság okából megmaradunk az angol kifejezésnél. A spinsterek rohamát nem azért hátrult Mr. Eliott, mintha személyesen haragudnának rá, — hanem mivel sérelmes ügyeik az ő tárcája körébe tartoznak.

A spinsterek elkerülik hadműveleteiknél a nyílt erőszak alkalmazását, nem dolgoznak kövekkel, és esernyőkkel, — mint egykor a női egyenjogúsítás előharcosai, csak a gyengébb nem legátutóbb fegyverét használják: a szót. Mivel Eliott miniszter — hiszen van más dolga is, — elhárította az agguszúknak küldöttségének ujlágos fogadását, a spinsterek „beszivárogtak” az alsóház folyosójára, vagy huszan körülfogták és áttörhetetlen gyűrűt alkottak körülötte. Az eképpen védekezésre és menekülésre képtelen minisztert szóökönnel árasztották el és pedig vältott saféta módjára. Amikor

végre az örök kiszabadították a harcias nők gyűrűjéből a szégyen minisztert, azt felelte, mint elődje, Sir Kingsley Wood: a spinsterek kívánságait nem teljesítheti.

Vajjon mit akarnak a spinsterek a kormánytól és a parlamenttől? Feltételezhető volna hogy férjet. Ezt azonban egy demokratikus kormány rendeleti uton nem adhatja meg nekik. Ezt bizonyára ők is tudják. Így követelésüket arra csökkentették, hogy ne szenvedjék meg férjtelen mivoltukat.

Nincs helyünk rá, hogy részletesen ismertessük az angol nyugdíjtörvény rendelkezéseit. Elég annyi, hogy férfi és nő munkás és alkalmazott egyaránt az állami nyugdíjpénztárba szolgáltatja be fizetése egy bizonyos hányadát, aminek ellenében idősebb korában nyugdíjat, majd később öregségére ellátást kap. A spinsterek tehát, a férj nélkül maradt hölgyek megállapították, hogy a nyugdíjtörvény igazságtalannul bánik el velük. Az özvegyek jóval kedvezőbb helyzetben vannak, többek között ezért is irigyelik az özvegyeket. Az özvegyek magasabb nyugdíjat kapnak, mint a vénkisasszonyok és senki sem törődik vele, hogy milyen idős, — míg a spinsterek 65 esztendőskoráig kell dolgozni.

Az ismeretlen térjek

A felháborodott spinsterek világá kiáltják sérelmeiket és kérdezik: Vajjon tehetünk-e mi arról, hogy nem lettünk özvegyek? Mindenki sajnálkozik a hadiözvegyek felett, az állam gondoskodik róluk, de vajjon ki gondol a „hadi spinsterekre”? Ezek azok az asszonyok, akik elvesztették férjeiket, mielőtt megismerték volna őket.

Angliában 175 ezer 55 és 64 év közötti nő él, egyrészt férj, másrészt nyugdíj nélkül. Ezek közül — legalább is így mondják előharcosaik — ezek és ezek volnának, akik boldog feleségek, vagy legalább is jól ellátott özvegyek volnának ha a háború 25 esztendő előtt nem fosztotta volna meg őket esélyeiktől.

Ma a vezéri intézmény és a szervezkedés korszakában élünk. Jaj annak, akinek nincs vezére és nincs szervezete. Ebben a szomorú sorsban tengődtek a spinsterek mindaddig, a míg Florence White, a bladfordi boltosasszony élükre nem állt.

Florence White körülbelül 50 esztendősen, szemüveges hölgy a feladatának tekinti, hogy

segítsen magános asszonytestvéreinek. Jólmenő sütője és cukorkaüzlete a középangliai iparvárosban már csak mellékfoglalkozás számára. Élete jobbik része a spinter szervezete. Miss White vezéri tulajdonságait senki sem tagadhatja. Három év előtt alapította meg a spinsterek harci organizációját

Egymillió aláírás

Az alsóházba benyújtott petíciójuk egymillió aláírással büszkélkedett. Az általános választásoknál az összes jelölteknek kérdőíveket küldtek azzal a fenyegetéssel, hogy a spinsterek csak olyan jelöltekre adják le a szavazatukat, akik harcrakészek a spinsters jogokért. 600 jelölt tett ígéretet, de miután sokan közülük megbuktak, mások pedig elárulták a spinter-ügyet, a vénkisasszonyok helyzete még mindig változatlan.

Florence White szülővárosának képviselője Mr. William Leach, akit a spintervezér közvetlen közelségéből ostromol, benyújtott ugyan egy törvényjavaslatot a parlamentnek, a spinsterek érdekében, de már említettük, az alsóház zottsága elutasító álláspontra helyezkedett.

Ilyen és hasonló vereségek ellenére Florence White rendületlenül tovább harcol. Anglia szerte népgyűléseket rendez,

ma pedig már 125 ezer tag segrelik száznál több helyi csoport köré.

Sikereinek felbátorodva Florence White megkísérelte, hogy bejusson az alsóházba és képviselőként verkedjen a spinsterek jogaiért. A férfiak és férjes asszonyok többsége azonban nem támogatta kellőleg ezt az elnyomott kisebbséget és Miss White bizony nagyot bukott. Fel sem vette. Számára ez a választási hadjárat is csak propaganda-eszköz volt. Miss White és hívei azt akarják, hogy Anglia ismerje fel az orvoslásra váró spinter problémát.

agguszúknak tüntető körmenetei, megfelelő zászlókkal és táblákkal vonulnak végig a városban és ezek és ezek éneklék a spinsterek harci indulóját, melyet Gwen Farar költő és sorstárs írt a számukra. Szabad fordításban körülbelül így hangzik:

Elégedetten élnénk

mi vénlányok s agguszúknak

a boldogságunk azon mulik,

hogy Kingley Wood ur nem fi-
(zet.)

A mozgalom költségeit kizárólag a tagsági járulékokból fedezik. 125.000 angol nő évi 1 shilinget fizet a spinsterek egyenjogúsításának érdekében. Eliott miniszter megtámadása a bradfordi vezérkar előre megtervezett akciója volt. Ezuttal a miniszter még elmenekülhetett, de aligha lesz többé nyugodt élete. 125.000 vénkisasszony ellen harcbaszállni nem csekélység.

Angliának kémkedett a Pozsonyban megjelenő „Grenzbote” szerkesztője

(Pozsony.) A szlovákiai németiség körében kinos feltűnést keltett, hogy Ferdinánd Maisner, Karmazsin szlovák államtitkár egyik legbizalmasabb híve, a Pozsonyban megjelenő „Grenzbote” című lap szerkesztője az angol „Intelligence Service” szolgálatában állott és az angol kém szervezetnek rendszeresen adatokat szolgáltatott ki. A kémkedési botrány Maisner nyári szabadsága alatt pat-

tant ki. A lapszerkesztő ugyan is külföldre utazott, több országot bejárt, majd Londonból táviratokat és pénzt küldött pozsonyi lakására és inézkedett, hogy börtöndjeit Lengyelországon keresztül küldjék utána az angol fővárosba. Ez a körülmény felkeltette a hatóságok figyelmét, átkutatták börtöndjeit s megállapították, hogy Maisner az angol kém szolgálat egyik tagja volt.

Papír és írószerek
nagy választékban
Pásztor Ede papirkereskedésben
Piața Mihai Viteazul 4. szám.

A SZÖRNYŰ LEJÁRAT ELŐESTÉJÉN

A háboru váltóját ismét prolongálják - Danzigert még saját lakosai sem fognak háboruzni

Nemrégiben közzétük a „Faela”-nak egy nagy feltűnést keltő cikkét, amelyben annak írója, bizonyos Priscus (álnév) közölte azt az értesülést, hogy London, Páris és Moszkva között, a folyamatban levő politikai tárgyalásoktól függetlenül, katonai egyezmény jött létre. A francia-angol katonai delegáció moszkvai útja ezt az értesülést teljesen igazolja. Az információk pontosságát senki sem vonhatja kétségbe, ha megjegyezzük, hogy Bucurestiben úgy tudják, hogy a Priscus álnév alatt egy igen nagynevű, jelenleg inaktív román államférfi áll, akinek a nemzetközi ügyekben való beavatottisága közismert. Multikori cikkénél semmivel sem érdekeltenebb az új Priscus-cikk, amelyet itt közlünk.

Minden tekintet Danzigra irányul, ez bizonyos... Az aggodalmaskodást az új lejáratig, augusztus 15-ig felfüggesztették. A híresztelések, süffogások a világsajtó riportázsai és a világ összes natóságainak intézkedése mind megegyeznek ebben a dátumban. Mint régi néző, aki nem is olyan régen távozott az aktivitásból, az állásnékülük táborába, megengedhetem magamnak, hogy néhány megjegyzést tegyek, kockáztatva a jó kibic szerény hírnevét és karrierjét. Meg akarom állapítani, hogy a végzetes dátum, a rejtetes dátum, az új apokalipszis dátuma már szenvedett néhány halasztási anélkül, hogy azoktól öreg Európa győngye alapzata megrázkódott volna. Egy lejárat nélküli és már néhány-szor kicserélt váltó (rég: s fájdalmas tapasztalataim vannak e téren) semmi hasonlósággal nem bír egy becsületben kötelezettséggel. Az augusztus 15-i, vagy 20-i dátum tovább tolható az idők forgó kerekén. Egy újabb, rövidlejáratú dátumot szerezni egyáltalán nem lehetetlenség, különösen ha a „bankár” könnyen érthető okokból már eddig is igen nagy hajlandóságot mutatott a prolongációra.

Az új lejárat azonban az őszre esik. Szeptember 15-re

Mily gyorsan múlt el ez a gyűlöletes nyár és mily boldogok voltak azok, akik egy tengeri sziklára, vagy a hegyek közé menekülhettek az újságok különkiadásai és a rádióhangszórók elől, amelyek nélkül talán nem is létezhetnének azok a politikai ellentmondó hírek.

24 óra alatt

KÖTÜNK KÖNYVEI

Pásztor Ede cég könyvkötészetében

amelyekkel előzőlenek bennünket.

De ki az, aki egy világviszonylatban kiterjedt lámadásra gondolhatna szeptember tizenötödikén, amikor az esők már kezdik aláásní Galícia és Lengyelország

Tamán csak meglepetésszerűen lehet

Különösen akkor, amikor az egész világ megtette óvintézkedéseit az augusztus 15-i lejáratával szemben, valószínű, hogy semmi sem fog történni az új Cassandrák által megállapított időpontban. Bizonyos, hogy szép nemzetközi grandguignolt élvezhetünk majd végig. Csak hogy a hajam is égnek áll, ha elgondolom, hogy éppen ekkor hogy fog csillogni minden európai állam határa a bajonettektől és a régi Atlantistól, a Földközi tengerrel a Gibraltártól a Dodekanezosig úgy behálózzák a hajórajok, mint még soha. A leve-

utait, amikor legkésőbb néhány hét múlva a Kárpátok csúcsát már a haviárfőző ködök borítják be, míg Lotharingiában és Flandriában már megkezdődtek azok a hatalmas szélfúvások, amelyek november közepéig meg sem szűnnek.

Négy hét elég a történelem számára, hogy egy új mesébe kezdjen, ez igaz. De ehhez az kell, hogy ezt az új mesét már augusztus közepén kezdje el. Egy hónapos halasztás kirántja lába alól a talajt. Ha egyszer ezt a halasztást elértük, úgy a további halasztások önmaguktól, automatikusan következnek be.

góban is káprázatos képet látnak ekkorra. A repülőgépek sűrűbben fognak szállni, mint a dicsekvő Xerxes nyilai, pedig állítólag már azoktól is elsötétedett a nap. És ez újabb ok arra, hogy minden egy általános ismétléssé sekélyesedjék és megelégedjünk egy olyan felindulással, amelyhez különben is már hozzászoktunk. A tavaly szeptemberi napok és a müncheni tárgyalások idegeink számára nehéz, de alapos iskola voltak. Azok, akik szeretik a nagy szenzációkat, bőven lubickolhatnak

majd benne. A halál azonban ezekre az egyszerű, mondhatnám platonikus nemzetközi gyakorlatokra fog szorítkozni: ultimátumjellegű jegyzetekre, a történelem számára megtartott beszédekre, zászlók alá és fegyverbe szólitott nemzetekre. De Danzigért senki sem fog verekedni, még saját lakói sem.

A béke ideiglenes... a háboru örök

Mivel azonban minden prolongációnál (mert tartom magam a váltohasonlathoz) fizetni kell valami kamatot, vagy a tőke egy részét, lehet, hogy a bankár ez alkalommal is igényt fog erre tartani. A kamat lehet, hogy területi jellegűek lesznek, Európa nem garantált részein és amelyeket az olvasó tulajdon ismer ahhoz, hogy külön szüksége lenne külön részletezni... Lehet, hogy gazdasági, vagy pénzügyi természetűek lesznek, ha az angol tőke által igényelt bizonyos területi igények, ha támogatott módon is, kielégítést nyernek. Az újságok Csehszlovákia kiűzéséről írtak. A külszűk mögött nem is beszéltek többről, mint egy cseh vámunióról, amely a német vámunió keretén belül valószínűleg meg. Ezen a téren még van alkalom további eszmecserekre és azok folynak is. De sajnos megoldásuk nehéz és nagy problémáktól függ. Hosszútartamu megoldásról ne is álmodjunk. Legfeljebb az „la petite semaine”-békét, az egy szezonra szóló békét ismerhetjük meg ezek során, de hát az idők folyamán megszoktuk azt, hogy ennek is tudjunk örülni.

Szervezett-e a „rongyos gárda” németellenes légiót Lengyelországban?

A magyar kormány lapjának érdekes polémiaja Hubay nyilas képviselővel

(Budapest.) A Budapesten megjelenő „Esti Újság” erélyesen visszautasítja Dubay Kálmán a képviselőházban elhangzott denunciaciósszámba menő kijelentését, amely szerint Danzigban a kárpátaljai harcokban résztvevő úgynevezett „rongyos gárdisták” szabadcsapatokat alakítanak Németország ellen. Az Esti Újság szerint a vezető német államférfiak ismerik azta társadalmi és politikai beállítottságot, amely Hubayt erre a kijelentésre készítette. A lap megemlíti, hogy a fajvédők és a turulisták a vereckei szorosban nemrégiben ünnepséget rendez-

tek s arra meghívtak néhány lengyel diákot is. Az ünnepségen résztvevő lengyel vendégek több turulistát meghívtak Lengyelországba, akik leutaztak, de már vissza is tértek. A „rongyos gárdisták” közül Zsabka Kálmán hatodmagával tartózkodott Lengyelországban, de június 6-án mindannyian visszatértek Magyarországra. Tartózkodási helyük a magyar határtól 30 kilométernyire fekvő és határátlépési engedélyre sem volt szükségük.

Zsabka kijelentette, hogy Hubayt azért, mert a „rongyos gárdistákat” „magukat jobbodalinak nevező horda” néven

említette, provokálni fogja. Kijelentette Zsabka azt is, hogy nincs tudomása arról, miszerint Hubay a felvidéki harcokban hajlandó lett volna meghalni a magyar földért.

— **Macabi garden-party.** Szombaton este tartja a Macabi ezévi nagyszabású garden-partyját a direkt e célra átrendezett Heyman kert egész területén. Az est sikerét hatalmas női és férfi rendező-gárda biztosítja és a különböző szórakoztató játékok: serpentin, konfettisafa, szépségverseny, tombola, amerikai posia teszi az estét felejthetetlené. Nagy szerű zenekar.

Hipnotizáltak, majd kiraboltak két asszonyt a furfangos cigányok

(Constanta.) A Constanta közeliében levő Poarta Alba községben különös eset történt. Az egyik jómodu gazda házába, amikor az nem tartózkodott otthon, csak annak felesége és anyja, beállított két cigány azzal, hogy: — Máriának hívnak és van egy peres ügyed.

Az asszony meglepődött, hogy az idegen cigányok honnan tudják ezt, mire kifejtették, hogy ők telepátikus jósok. Az asszony megkérte őket, jósolják meg, mi lesz a per eredménye, mire mind a négyen bementek a házba és ekkor a cigányok egyike hipnotizálta a két asszonyt elaltatta őket,

majd társával együtt elvitte a házban levő készpénz, 11.600 leit és eltűnt. a két asszonyt hipnotikus álomban hagyva. Csak este, amikor a férj hazajött, tértették magukhoz nagy nehezen a két asszonyt, de akkorra már a két cigánynak — nyomaveszett.

Hatvan munkás és munkásnő a Pruthba esett egy tutajról

Három leány a vízbefulladt -- 57-en megmenekültek

(Botosani.) Tegnap este 6 órákor a Stefanesti-i Prut-parton strandolók szörnyű segélykiáltásokra figyeltek fel. — A partra sietve látták, hogy igen sok mezei munkás és munkásnő küzd a habokkal. Azonnal segítségükre siettek és sikerült

is ötvenhét személyt kimenteni a habokból, három lány, Anna Pavlovsky 17, Ilina Repciuc 17 és Anna Voitoyschi 18 éves leányok a vízbefulladtak. Megállapítást nyert, hogy a munkások egy közeli farmról tértek haza és hogy utjukat mörövidítsék,

egy hevenyészett tutajon ereszkedtek le a folyón, azonban örvénybe kerültek, amellyel nem tudtak megbirkózni. A három szerencsétlen leány holttestét még nem vetette ki a víz.

IPAROS UJSÁG

Az építőiparosok új adói

Gyűlést tartott az Építőiparosok céhe

Az Építőiparosok Céh közműves szakosztályának ülésén Pintér István mérnök ismertette a pénzügyigazgatóság átiratát az új illetékekről.

Ezenfelül a vállalkozó az egész építkezési érték után köteles illetéket fizetni, eltekintve attól, hogy az építkező adja-e az anyagot vagy az illető vállalkozó. Az illetéket négyzetméter, kivitel (szimpla, fürdőszoba vagy luxus) és környék (központ vagy külváros) szerint vetik ki, a benyújtandó táblázat alapján.

Az illetéket a pénzügyminiszterium által készített táblázat szerinti érték után vetik ki, például:

Egy földszintes ház teljesen befejezve központban (szimpla, fürdőszoba nélkül) 2 szoba, 100 négyzetméter 85 ezer lei érték.

Fürdőszoba, 2 szoba, 100 négyzetméter, 160 ezer lei érték.

Luxus (csempe, különleges felszerelés) 2 szoba, 100 négyzetméter, 200 ezer lei érték.

3 szoba körülbelül 300 ezer lei érték.

Az érték természetesen még a szobák nagysága után is változik. A kiszabott adó az építkezési értékeknek körülbelül 5 százalékát teszi ki. Ennek az összegnek a befizetéséért mind

a vállalkozó, mind az építkező egyetemlegesen felelősek.

Ahol a vállalkozó adja az építkezés anyagát is, ott a kirótt adónak 60 százalékát az építkező köteles fizetni.

Kibővitették a ruházati céh hatáskörét

(Bucuresti.) A hivatalos lap legújabb száma királyi törvényrendeletet közöl, amely szerint a ruházati és textilcéh

Pintér István elnök bejelentette a céhközpont elismerését.

Altnóder Endre mérnök mondott köszönetet Pintér István elnöknek kifejtett munkájáért.

hatáskörét kibővitették. A szücsök és kucsmakészítők is a ruházati textiliparhoz fognak tartozni a jövőben.

Diktátori hatáskörökhöz kapnak a Betegsegélyző kormánybiztosai

(Bucuresti.) Ralea munkaügyi miniszter a Betegsegélyzők fokozottabb ellenőrzése céljából miniszteri határozatot adott ki, amely szerint a Betegsegélyző pénztárak igazgatói az igazgatóság ha-

tározatát kötelesek másnap a kormánybiztossal közölni.

A Betegsegélyző kormánybiztosának jogában áll az igazgatóság határozatát felfüggeszteni, ha az törvénytelen.

December 31-ig minden önálló iparosnak meg kell szerezni a mesterkönyvet

A munkaügyi miniszterium körrendeletet küldött a Munkakamarákhoz. A körrendelet értelmében legkésőbb december

31-ig minden önálló iparosnak meg kell szerezni a mesterkönyvet. Ellenkező esetben iparengedélyét érvénytelenítik

és műhelyét bezárják. Az erre vonatkozó körrendelet ma a nagyváradi munkakamarához is megérkezett.

A rendelet az ipartörvény értelmében a „kontárok”-ra vonatkozik, akik törvényesíteni akarják helyzetüket.

Minden műhelytulajdonos, a kinek legalább 5 év óta műhelye van, és ezt akár az Iparkamara igazolásával, akár a Betegsegélyzővel bizonyítani tudja, — kérheti vizsgára bocsátását a mesterkönyv, majd ezt követően az iparengedély elnyeréséért.

A kérvényt a Munkaügyi felügyelőséghez kell benyújtani.

— Közös céh gyűlés. A már elismert három bresla igazgató sága legutóbbi gyűlésén elhatározta, hogy a közös ügyek megbeszélése végett f. hó 3-án, csütörtökön este fél 8 órákor a Sr. Alexandri 13. sz. alatti helyiségben gyűlést tart. Ezen gyűlés keretén belül megvitatásra kerül a breslákak közösen érdeklő ügyek, valamint a jövőbeni egymás közötti összeköttetés megbeszélése. A tárgy fontosságára való tekintettel eivárjuk a breslák vezetőségétől, hogy a gyűlésen teljes létszámmal jelenjenek meg.

Saját termésű

FAJBOROK

kisüsti pálinkák olcsó árban

1 liter jó asztali bor 10 Lei

3 „ vétélmél 9 Lei

Marghitai Uradalom borlerakaja

Oradea, Piața Mihai Viteazul 1.

(Füchsi palota)

Felhívás a biharmegyei földművesekhez, gabona kereskedőkhöz

A földművesek tudomására hozzuk, hogy mielőtt búzájukat gabonakereskedőknek eladják, mérjék le személyesen annak hektolitrikus súlyát, mivel a mi vidékünkön a buza ezébben igen jó minőségű lett és 420 lein felüli árat kell kapniuk érte.

Ugyanakkor a gabonakereskedők figyelmét felhívjuk arra nem fogjuk igazolni a borderoikat, ha megállapítást nyer, hogy nagy hektolitrikus súlyú búzában sok idegen anyagot jegyeznek be. Rájöttünk, hogy ezt a módszert arra használják fel, hogy a vásárlási árat lecsökkentsék.

Kizárt dolog például, hogy egy 80—81 hektolitrikus súlyú búzában 6—7 százalék idegen anyag legyen.

A megyei buzaértékesítő bizottság inspektora:

AL. GEORGESCU

A volt városi szőlőtelep mellett (Str. Stroiescu), a nagyalomástól alig 5 percrenyire, több ház építésére is kiválóan alkalmas földterület eladó. Irtekezni a tulajdonosnál a 8—10-ig Str. Francisc 13. 77

A TITOKZATOS HINDU

— Regény — 129

Chapman arca elsápadt. Nem kételkedett abban, hogy az irodai események igazak, de nem tágitott. A hindu elleniség mindennap valami szörnyű meglepetésben részesítette, de közvetlen veszélyben nem forgott és végre akarta hajtani a terveit. Érezte, hogy kevés az ideje és sietnie kell. Délután már mindent elkészített és Giddens meg Macgregor ügyét ma el kell intézniük.

— Remélem, nem csapott lármat a történetek miatt — mondta könnyedén. — Megmondta Miss Tallmadge-nak, hogy kijön ide? Kellemetlen lenne. És ha utközből meglátta valaki...

Élesen az óriásra pillantott, de az tagadóan intett.

— Eszem ágában sem volt szólni — dörmögte. — Itt pedig senkisék vehetett észre. Bőrig áztam. Visszafelé sem lesz valami kellemes az út.

Ez a gondolat végképp elrontotta a kedvét, de szeme sóváran kezdett csillogni, amikor egy üveg whiskyt tett eléje. Az óriást meglepte főnöke barátságos viselkedése.

— Még sok ideje van addig — mondta Chapman. — Erősítse meg magát. Közben talán eláll az eső...

Chapman kpillantott az ablakon, hogy a szürke eget figyelje. Richardsot egyedül hagyta az itallal. Az óriás két pohár italt hajtott fel és Chapman barátságát töltött, mert azt akarta, hogy Richards bátorsága visszatérjen.

— Az ilyen itóka mindjárt talpra állít — jegyezte meg az óriás. — Most már úgy érzem, hogy mindenre kapható vagyok.

De újra meggondolta a dolgot.

— Inkább hagyjuk holnapra.

— Ahogy akarja — felelt Chapman vállvonogatva. — De holnapig sok minden történhetik és maga lesz a hibás, ha a késedelem miatt vallunk kudarcot.

Richards elgondolkodott. A whisky kelő hatást tett. Vigyorogni kezdett.

— Az ördögbe, igaza van. Minek várjunk. Negyvenötezer fontról van szó.

Nehézkesen fölállt, de még mindig nem volt eléggé bátor.

— Persze, magának is velem kell jönnie... Így beszéltük meg.

— Helyes — nyugtatta meg Chapman. — Lemegyek magával. Mialatt a fogollyal foglalkozik, én majd vigyázok, hogy ne zavarhassák meg.

(Folyt. köv.)

Selejtes kreppapir tekercsenként leszállított árban kapható különböző színekben a Pásztor Ede cégnél.

SPORT

Dagad a vesztegetési botrány

Várday kapus elszökött Marosvásárhelyről — Pénteken dönt a Szövetség a felebbezés ügyében

A román futballsport történetének egyik legsúlyosabb vesztegetési botránya ma már az egész ország sportközönségét foglalkoztatja. A Mures fegyelmi tanácsa összeült és örökre letiltotta Várday kapust a botrány főhősét.

Ezzel egyidejűleg jelentik, hogy Várday kapus eltűnt Marosvásárhelyről és ismeretlen helyen tartózkodik. A kapus szökése újabb kommentárokat ad alkalmat.

A Mures természetesen felebbezést jelentett be a vasárnapi Mures—Gloria CFR meccs igazolása ellen. — A Szövetség az ügyben pénteken fog határozni

Összeállították a magyar válogatott keretét

Vitéz Ginzery Dénes szövetségi kapitány a lengyelek elleni labdarúgóválogatott mérkőzés korai, augusztus 27-iki időpontot tekintve már augusztus elején megkezdi a jelöltek edzését.

A kijelölt játékosok névsora: Kapusok: Csikós, Szabó, Sziklai, Tóth.

Hátvédek: Biró, Fekete, Király, Olajkár, Sebehelyi és a közben külföldre távozott Korányi.

Fedezetek: Balog (Ujpest), Balog (Nemzeti), Dudás, Lázár, Odry, Pázmándi, Sós, Szalay (Ujpest), Szalay (Nemzeti) és Szücs.

Csatárok: Ádám, Béki, Cseh, Déri, Fekete, Gyetvai, Kincses, Kiszely, Mester, Patinus, dr. Sárossi, Szabó III., Toldi, Tóth, Várdai, Vincze és Zsengellér.

Ez a keret ugyszólván semmi változást nem jelent az eddigi összeállításokkal szemben. Kérdéses mi fogja megteremteni a magyar futball reneszánszát.

Magyarország 4:2-re verte Belgiumot a Horthy-kupában

(Doentinchem.) A Horthy-vízipólókupa szerdai forduló-

Rádió műsor

PÉNTEK

BUCURESTI. 7.30 Ritmikus torna, híradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13 Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vízállás jelentés. 13.10 Déli hangverseny közvetítése. Közben: Sporthíreknek adása. 13.40 Gramofonlemez. 14.15 Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30 Gramofonlemez. 15 Hírek. 16.45 Előadás. 19 Időjelzés. 19.20 Felolvasás. 19.17 Hanglemezek. 20.15 Nápolyi dalok. 20.35 Operarészletek. 21.25 Hírek. 21.40 Operarész-

letek. 22.45 Hírek. 23 Hanglemezek. 23.45 Hírek német és olasz nyelven.

BUDAPESTI. 7.45 Torna, hírek és gramofon. 8.20 Ertrend. 11 Hírek. 11.20 és 11.45 Felolvasás. 12.10 Vizjelzőszolgálat. 13 Déli harangszó. 13.10 Állástalan zenészek zenekara. 13.40 Hírek. 14.20 Időjelzés. 14.30 Jazz. 15.30 Hírek. 17.20 Diákféltára. 17.45 Időjelzés. 18.10 Hanglemezek. 18.30 Felolvasás. 19 Sportközlemények. 19.15 Rádió szalonzenekara. 19.45 Előadás. 20.15 Hírek. 20.25 Cigányzene. 21.20 Opera közvetítés Szegedről. 22.50 Hírek. 0.35 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 1.05 Hírek.

O'asz és svájci versenyzők is indulnak az ideai Románia körüli kerékpárversenyen

A verseny utvonala a következő: Bucuresti, Râmnicul Sărat, Bârlad, Iași, Suceava, Dor na Vatra, Beszterce, Kolozsvár, Gyulafehérvár, Nagyszeben, Râmnicul Vâlcea, Craiova, Pitesti, Bucuresti. — Az utvonal 1566 kilométer hosszú és kilenc szakaszon teszik meg a versenyzők szeptember 7. és 17. között.

Chiroiu az ügyesség előtt

A Ripensia engedélyt kért a Szövetségtől, hogy Chiroiut feljelenhesse az ügyességnél, mert a játékos új szerződést írt alá, ezért fel is vett ötezer leit és utólag derült ki, hogy más egyesülethez is szerződött.

Kérvényminta

az utólagos állampolgársági jelentkezésre

Domnule Primar,

Subsemnatul ... nascut la ... (ziua luna si anul), in comuna ... județul ... domiciliat in comuna ... județul ... cu onoare. Vă rog să binevoiti a mă înscrie în listele de naționalitate ce se întocmesc la Primaria Municipiului Oradea, potrivit dispozițiilor Decretului Legii Nr. 2989 publicat în Mon. Of. nr. 71 din 27 Iulie 1939.

In acest scop anexez următoarele acte:

1. Extrasul de naștere,
2. Certificatul de apartinență Nr. ...
3. Buletinul de domiciliu,
4. Certificat de neoprire Nr. ... că dela data de 1 Decembrie 1918 nu m'am prevațat de o naționalitate străină.
5. Certificat că nu figurez în cont o. lul străinilor și nu am beneficiat de pasaport străin.

Deasemenea, rog să binevoiti a înscrie împreună cu subsemnatul și pe soția mea (numele, pronumele, ... nascută ... data nașterii ... in comuna ... județul ... precum și pe copii X. Y. ... nascut la ... (locul și data nașterii) X. Y. ... nascut la ... anexând aici atât extrasul de căsătorie, cât și extrasul de naștere a copiilor.

Oradea, la ... 1939.

cu deosebită stimă

Domniei Sale

Domnule Primar al Municipiului

Oradea

Apróhirdetések ALLAS

Masaméltárgyakat magas fizetéssel augusztus 15-re állandó munkára felvesz Hutwald Balaszacon.

Fiatal pár házmasternek felvétetik Str. Rosiorilor 7. 3394

VETEL-ELADAS

Kovácsműhely berendezés eladó. Str. Petru Maior 1. szám. Rózsa Sándor. 3397

Golyócsapágyak

minden nagyságban legolcsóbban

WIEDER

cégnél Str. Avram Iancu 11. Telefon 14-63.

Két hold szőlő három hold területen eladó. Calea D. Calugareanu 47. 3396

Megvételre kerestetik 2 drb. mangalica tenyészkán. Ajánlatok Bors, község háza küldendők. 3377

Egy jó állapotban levő fekete öltöny eladó. Nyulas, Cheiul Veneția 81. 3318

KÜLÖNFÉLE

Terhes női vizelelei

I-tól VII-ik hónapig literenként 10 leiert vesziunk. Házról elszállítjuk. — Erdekldni Rimanóczy-uca 8. sz Laboratorium.

Borotvák, ollók élesítését vállalom garancia mellett. Motilor 37. Halász. (Nílgesz-telep.) 3395

NYOMATOTT PASZTOR EDE